

Jaarverslag 2019

Stichting Buitenmuseum Den Haag

INLEIDING

Het Buitenmuseum maakt zich sterk om het cultuurhistorische karakter van de Dunne Bierkade en Paviljoensgracht te verbeteren en de positieve uitstraling van de sociaaleconomische situatie in het gebied te bevorderen.

In 2019 hebben we een verdubbeling van het aantal betaalde bezoekers meegemaakt. Bovenal was er een grote toename aan toeristische bezoekers in dit deel van het Oude Centrum. De wijk is in opkomst. Naast meer kwalitatief goede horeca zijn er in 2019 een aantal toeristische routes bijgekomen, die onze locaties in het Oude Centrum met het centrum van Den Haag verbinden, waardoor meer bezoekers onze wijk binnenkomen. Voorbeelden zijn de kunstfietsroutes en de informatieve gevelborden op diverse locaties van het Buitenmuseum. Dagelijks zien we veel mensen de informatie op deze bordjes lezen. Ook hebben organisaties als de VVV en het Gilde het gebied in hun Gouden Eeuw routes opgenomen.

Een van de speerpunten van het museum is het verbinden van de locatie met het verhaal en het kunstwerk. Ook Oud Hollandse gebruiken en gezegden komen aan bod.

Het Buitenmuseum bestaat uit tal van huizen waar beroemde kunstenaars met hun gezin hebben gewoond. Wat hen onderscheid is het innovatieve karakter van hun werk. Vaak gaat het om nieuwe genres in de tijd waarin zij leefden; Van Goyen, Steen, De Claeuw en Potter, allen schilders van formaat en bijzonder innovatief.

In de Gouden Eeuw woonden nergens meer kunstenaars per hoofd van de bevolking dan in Den Haag. Ook voor de negentiende eeuw geldt dat. In deze tijd woonden kunstenaars uit de Romantiek en de Haagse School in de huizen; de gebroeders Verveer, Van Hove en Bosboom.

In 2019 heeft het Buitenmuseum belangrijke stappen gezet om een geregistreerd museum te worden. Van musea wordt tegenwoordig verwacht dat zij een actieve en kritische rol in de maatschappij spelen. De rol van musea is dermate aan het veranderen, dat ICOM, de International Council of Museums, heeft opgeroepen tot aanpassing van de museumdefinitie aan de hedendaagse uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, ethiek en aan de culturele en sociale verantwoordelijkheden van musea in de 21e eeuw. Daarnaast wordt, in de nieuwe museologie, een belangrijke rol toegedicht aan zogenaamde erfgoedgemeenschappen om zo bredere groepen in de samenleving te betrekken bij het proces van verzamelen. Het immateriële erfgoed krijgt een bijzondere rol.

Deze ontwikkeling is ook voor het Buitenmuseum van belang en heeft vergaande consequenties voor het verzamel-, collectie- en tentoonstellingsbeleid in de toekomst.

In 2019 werd gewerkt aan de verbetering van de toegankelijkheid voor het publiek door een verlenging van de vaste openingstijden gedurende regelmatige periodes, het

zichtbaar maken van informatie over het Buitenmuseum door het ontwikkelen van diverse folders en het professionaliseren van de bedrijfsvoering. Voorts is er progressie geboekt op het gebied van het collectioneren. Ook zijn er diverse producten ontwikkeld, zoals thema-wandelingen en diverse arrangementen. Er is gewerkt aan het uitbouwen van de contacten, het versterken van de onderlinge band met de partner-organisaties en het uitvoeren van een goede programmering voor het Haagse jaar van de Gouden Eeuw. In 2019 deden wij voor het eerst mee aan Museumnacht, een drukbezocht evenement voor het Buitenmuseum.

1. WIE, WAT EN WAAR

Het Buitenmuseum, over ons

Het Buitenmuseum is een Schilderrijk stukje van Den Haag aan de Dunne Bierkade en omgeving en bestaat uit een aantal zeer fraaie parels. De focus ligt op interactie, leren en beleven.

Het Buitenmuseum, schilderrijk Den Haag is geen traditioneel museum; het gaat om plaatsen van herinnering, die voor een groot gedeelte een relatie hebben met schilderijen en voorwerpen uit beroemde musea. Behalve de woonhuizen van Jan van Goyen, Jan Steen en Paulus Potter en van de paleizenbouwer Claes van Balckeneynde horen ook de stijltuinen, de idyllische tuin van het Heilige Geesthofje en de panden van de rederijen erbij. Op een ludieke wijze ontdekken nieuwsgierige bezoekers de meerdimensionale geschiedenis van het mooiste stukje Den Haag. Het is een museum waarbij de aandacht uitgaat naar beleven. Binnen en buiten zijn versmolten.

Het museum bevindt zich midden in de historische binnenstad van Den Haag en bestaat uit een aantal zeer fraaie parels. Nergens in Nederland kunnen toeristen op bezoek in de woonhuizen en ateliers van zoveel beroemde kunstenaars, denkers en bewoners uit onze twee Gouden Eeuwen (zeventiende en negentiende eeuw), waarbij tevens kennis wordt gemaakt met Koninklijk Den Haag, het Den Haag van de uitgevers en het historische havengebied.

Het huis van Jan van Goyen en Jan Steen – Dunne Bierkade 16a

Hier woonde Jan Goyen, de landschapsschilder maakte hier honderden schilderijen. Waarschijnlijk heeft Jan Steen, schoonzoon van Jan van Goyen, hier hij gewoond. Hij schilderde waarschijnlijk in dit interieur zijn schoonfamilie. Ook is het aannemelijk dat Johannes Bosboom in dit huis gewoond heeft.

Het huis van Jan van Goyen en Jan Steen bestaat uit stijlkamers van woonruimtes en een atelier. Op zaterdag en zondag werden reguliere rondleidingen gegeven.

Het Paulus Potterhuis – Dunne Bierkade 17

De dierenschilder Paulus Potter huurde dit voorname pand van zijn buurman, Jan van Goyen. Hier schilderde Paulus Potter het landschap op zijn beroemdste schilderij 'De Stier'. Paulus Potter trouwde met zijn buurmeisje, Adriana van Balckeneynde. Voor Amalia van Solms schilderde hij hier een schoorsteenstuk. Van de paleizendecorateur Stortenbeker zijn fraaie plafondschilderingen in de voorkamer. Daarom is het een goed voorbeeld van Koninklijk Den Haag.

De ruimte in het Paulus Potterhuis is multifunctioneel. Naast bijvoorbeeld workshops, diners en lezingen is de ruimte ook geschikt voor tentoonstellingen. Op zaterdag en zondag werden reguliere rondleidingen gegeven.

Het Van Balckeneynde Huis – Dunne Bierkade 18

Het monumentale huis van Van Balckeneynde is door Pieter Post ontworpen. Van Balckeneynde was de bouwer van de Haagse paleizen en het Catshuis. Later werd het huis gekocht door Anton en Johann Frantz Lyncker (1776-1791). Hij vestigde hier de 'fabriek' voor het Haagse porselein. Ook de gebroeders Verveer woonden in dit huis (19e eeuw).

Het Van Balckeneynde Huis is uitermate geschikt voor kunstevents, bruiloften en vergaderingen. Op zaterdag en zondag werden reguliere rondleidingen gegeven.

Schilders van de Romantiek en Haagse School – Dunne Bierkade

De Dunne Bierkade en omgeving was ook eeuwenlang een creatieve broedplaats. Het was de buurt van beroemde schilders. In de negentiende eeuw stonden hier de woonhuizen en ateliers van beroemde schilders uit de Romantiek en Haagse School. De oprichter van Pulchri Studio, Bartholomeus van Hove woonde hier onder andere en ook de Haagse Schoolschilder Johannes Bosboom.

Informatie over deze schilders is op diverse gevelborden te lezen. De panden maken deel uit van de buitententoonstelling.

Vincent van Gogh Experience – Dunne Bierkade 16a

Ook Van Gogh was hier een veel geziene kunstenaar. Eerder woonde hij als kunsthandelaar zelfs in één van de hofjes in deze buurt. In het huis van Jan van Goyen en Jan Steen wordt aandacht besteed aan de kunstwerken die met deze omgeving te maken hebben. Het is een 'buurttentoonstelling' van de grootste kunstenaar uit de negentiende eeuw. NB geen origineel werk, de nadruk ligt wel op de originele verhalen en locaties.

De reguliere wandelingen van de Vincent van Gogh Experience 'De Haagse streken van Vincent van Gogh' eindigden bij de tentoonstelling.

De (verdwenen) Haagse grachten

Ook de 400 jaar oude grachten in Den Haag behoren tot het Buitenmuseum. De Dunne Bierkade maakt deel uit van de Singelsgracht uit de zeventiende eeuw. Meer dan 40.000 toeristen varen aan de panden voorbij in rondvaartboten van diverse rederijen, terwijl de Paviljoensgracht gedempt is. Het Buitenmuseum ondersteunt het initiatief om deze gracht weer open te graven.

In dit oude havenkwartier zijn panden van diverse rederijen. De ontwikkeling van de binnenvaart heeft hier een vlucht genomen. De geschiedenis van de trekschuit, de pakschuit en de beurtschippers uit vervlogen tijden komt hier tot leven door de gevelbordjes die bezoekers kunnen lezen.

Het Heilige Geesthofje – Paviljoensgracht 125

Het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht uit 1616 is het oudste hofje in Den Haag. Het werd gesticht door de 'Heilige Geestmeesters' van de Grote Kerk, die met de armenzorg waren belast. De huisjes zijn gebouwd in een vierkant rond een binnentuin en

geschakeld volgens een spiegelsymmetrisch schema. Er is onder andere een fraaie regentenkamer uit 1647.

Regelmatig werd deze locatie gekoppeld aan de rondleidingen of wandelingen van het Buitenmuseum.

2. DOEL, MIDDELEN EN ORGANISATIE

De stichting heeft ten doel (statuten):

- a. het behouden en verbeteren van het cultuurhistorische karakter van de Dunne Bierkade en Paviljoensgracht in Den Haag en omgeving evenals het bevorderen van de positieve uitstraling van de sociaal economische situatie in het gebied;
- b. het verdiepen en uitdragen van de kennis van het leven en werk van de Haagse periode van Jan van Goyen, Jan Steen en Paulus Potter. Daarnaast aandacht besteden aan de geestelijke werken die hier zijn ontstaan van kunstenaars als Vincent van Gogh, Bartholomeus van Hove, de gebroeders Verveer, Johannes Bosboom, de filosoof Spinoza en het Haags Porselein;
- c. in het gebouw Jan van Goyenhuis een museum te exploiteren.

Middelen

De stichting wil deze doelen bereiken door middel van uiteenlopende activiteiten:

- I. Het organiseren van verschillende soorten arrangementen, lezingen, workshops en kunstevents
- II. Het beheren en behouden van het museale karakter van het Jan van Goyenhuis, Paulus Potterhuis en Van Balckeneynde Huis
- III. Positief beïnvloeden van beleid ten aanzien van de cultuurhistorische en sociaaleconomische situatie in het gebied. Gelet wordt daarbij tevens op leefbaarheid en veiligheid.

Kernwoorden hierbij zijn enthousiasme, interactie, leren, beleven, respect voor de cultuurhistorische waarde van de gebouwde omgeving, het roerende goed en de museale collectie, de inpasbaarheid van plannen in het historische grachtenbeeld, het bieden van een hoogwaardig kwaliteitsproduct, het bewaken van het goede imago en het investeren in strategische samenwerking binnen en buiten Den Haag.

Bestuur en operationele organisatie

Op 6 april 2017 werd de stichting Buitenmuseum officieel opgericht. Initiatiefnemers waren Mr. M.R.A. Voorhoeve, voorzitter, F.W. Hofstra, penningmeester en C. Abels, secretaris. Het bestuur bestaat uit vrijwilligers. Enkele maanden later werd het bestuur versterkt met mr. J. van de Mortel, algemeen bestuurslid en in 2019 met mr. M. Fetter, algemeen bestuurslid.

F.W. Hofstra MA is de directeur van de operationele organisatie.

Partner-organisaties

Partner-organisaties van het Buitenmuseum zijn onder meer Fundatie Voorhoeve, Stichting Het Heilige Geest Hofje en de Vereniging Het Spinozahuis. Deze instellingen zijn eigenaar van diverse onderdelen van het Buitenmuseum. Uiteraard zijn ook andere Partner-organisaties gebaat bij de exploitatie, het beheer en behoud van het

Buitenmuseum, zoals bijvoorbeeld de gemeente Den Haag, de ondernemers en de buurtbewoners.

Operationele organisatie en vrijwilligers

De directeur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de organisatie. Zij bepaalt met het bestuur het strategisch handelen van de organisatie en draagt ertoe bij dat de missie en doelstellingen van het Buitenmuseum worden behaald. Hierbij houdt zij de kritische succesfactoren van de organisatie nauwlettend in de gaten, zodat continuïteit gewaarborgd is. Zij beschikt over een uitgebreid netwerk, waardoor het Buitenmuseum zich als een vis in het water beweegt in toeristisch Den Haag. Ze schrijft de diverse stukken, zoals het jaarverslag, de jaarplanning etc. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de marketing en promotie en streeft daarbij naar de gewenste bezoekersaantallen. Ze zorgt ervoor dat de vrijwilligers effectief en efficiënt worden ingezet. Verder houdt zij zich bezig met de ontwikkeling van diverse arrangementen en het aangaan van strategische samenwerkingsverbanden.

Stichting Buitenmuseum heeft 15 vrijwilligers die zich belangeloos hebben ingezet. Het functieprofiel liep uiteen van gids, toneelspeler, gastheer of gastvrouw tot vertaler.

Het profiel van de mensen van het Buitenmuseum is te kenmerken als: openheid, enthousiasme, verantwoordelijkheidsgevoel, zelfverzekerdheid, professionaliteit, levenslust en veerkracht.

Intern streeft het Buitenmuseum ernaar de vrijwilligers zo goed mogelijk in te zetten en dit op een zodanige wijze te doen dat zij het naar hun zin hebben en het gevoel hebben dat zij gewaardeerd worden.

Het Buitenmuseum is geregistreerd bij Den Haag Doet en is via De Haagse Polis verzekerd voor haar vrijwilligers. De Haagse Polis bestaat uit een ongevallen-, persoonlijke eigendommen-, rechtsbijstand- en aansprakelijkheidsverzekering. Via de vacaturesite van Den Haag Doet worden ook vrijwilligers geworven.

Bedrijfsvoering - Publiek - Collectie

Vorig jaar lag de nadruk op de bedrijfsvoering van de organisatie. Dit jaar werd een collectieplan opgesteld en werd vaart gemaakt met het in kaart brengen en digitaliseren van de collectie. Ook werden er diverse nieuwe wandelingen, arrangementen en events ontwikkeld en georganiseerd. Daarnaast hebben we gelet op duurzaamheid. Wij willen onze bezoekers de gelegenheid geven om producten en diensten af te nemen die duurzaam zijn en vinden het belangrijk onze kernactiviteiten duurzaam te maken, zodat we bijdragen aan een gezondere leefomgeving door CO2 reductie en een vermindering van de uitstoot van fijn stof. Hiertoe hebben we een aantal maatregelen getroffen aangaande ons kantoor, de inkoop en op het gebied van de horeca.

3. COLLECTIEPLAN

In 2019 is een collectieplan geschreven, waarin het collectiebeleid voor de periode 2019-2023 is bepaald. Het biedt een kader voor het maken van keuzes voor projecten, de inrichting, verzamelbeleid en programmering. Zo zal de directe invloed van het collectieplan de halfjaarlijkse tentoonstellingen en de te organiseren activiteiten beïnvloeden. Met het plan kunnen prioriteiten voor Het Buitenmuseum gedefinieerd worden. De collectie is sterk gebonden aan de locaties en concentreert zich rond vier thema's:

- Schilderrijk Den Haag, panden van de kunstenaars o.a. Jan van Goyen, Vincent van Gogh, Jan Steen en Paulus Potter;
- Koninklijk Den Haag en het Den Haag als residentie van de familie van Oranje-Nassau;
- (Wel)varend Den Haag, geconcentreerd rond de grachten, de panden van de rederijen in het havenkwartier en de schilderijen die de waterstromen, havens, boten en schepen tot onderwerp hebben;
- Uitgeverij Voorhoeve, boekencollectie Fundatie Voorhoeve in langdurig bruikleen.

De locaties vormen de kennisbron voor verhalen over de thema's. De locaties maken ons verleden tastbaar en zorgen voor een beter begrip van het heden, verleden en toekomst. Kernwoord bij ons collectiebeleid is contextualisering. De opslag van herinneringen in het menselijk brein is locatiegebonden. Toegankelijkheid en zichtbaarheid van deze locatiegebonden verhalen staan bij het collectiebeleid van Het Buitenmuseum centraal.

Het museum wil de collectie op een relevante en bij deze tijd passende manier betekenis geven en in het museum en buiten presenteren met behulp van haar deskundige en betrokken vrijwilligers en medewerkers. Ontsluiting gebeurt ook door diverse activiteiten van het Buitenmuseum, zoals rondleidingen, wandelingen en events.

Alle informatie zal intern beheerd worden (Dropbox) en bepaalde voorwerpen en informatie die ook voor het publiek interessant en museum waardig zijn, zullen digitaal ontsloten worden (Adlib en website).

De in het plan geformuleerde ambities hopen we te realiseren mits de capaciteit en begroting het toelaten in het tijdsbestek van het meerjarig beleidsplan en collectieplan (2019-2023).

4. IMMATERIEEL ERFGOED

Oud Hollandse gebruiken en verhalen krijgen een rol in ons collectie-, verzamel- en presentatiebeleid. Hierbij hebben wij ons de vraag gesteld hoe wij immaterieel erfgoed kunnen verzamelen en ontsluiten, zodat het Buitenmuseum als programmerende erfgoedinstelling het Oud Hollands erfgoed levend kunnen houden, het te verduurzamen en door te ontwikkelen. Aandacht voor diversiteit en de levende praktijk is daarbij van belang. Tradities, gebruiken en erfgoedverhalen worden gekoppeld aan objecten. Deze objecten zullen bij fysieke presentaties in de expositieruimtes gebruikt worden om de verhalen te vertellen. Zo bieden wij kansen voor het publiek om inzicht te krijgen in verrassende en inspirerende vormen van immaterieel erfgoed en daarmee te reflecteren op de eigen identiteit.

In de praktijk betekent dit dat het Buitenmuseum een aantal eigen iconen naar voren brengt, die nationale betekenis hebben en in de context van de locaties extra lading krijgen. Zo staat op het leesplankje Teun, de boer die Paulus Potter in het Paulus Potterhuis schilderde op 'De Stier' van Potter. Voor de Neerlandicus heeft het leesplankje een bijzondere historische betekenis. Voor ons is Teun onlosmakelijk verbonden aan de locatie. Wij hebben met name in het huis van Jan van Goyen en Jan Steen ook veel objecten die te maken hebben met verhalen, gezegden en spreekwoorden van Jan Steen, zoals de vogelkooi of de weegschaal. Andere voorbeelden van Oud Hollandse tradities en immaterieel erfgoed in ons museum zijn de Oud Hollandse tegels in het Van Balckeneynde Huis die wij kunnen verbinden met kinderspelen. Er is een grote diversiteit aan kinderspelen. Sommige spelen zijn vandaag nog steeds gangbaar, terwijl andere kinderspelen door deskundigen geïdentificeerd moeten worden, aangezien ze in onbruik zijn geraakt. Tal van voorwerpen, zoals de spuit van de glazenwasser, de appèlketel en de evenveel pan zijn materieel erfgoed met een grote immateriële component door hun verbondenheid met oude gebruiken en ambachten. Ook door het levend houden van oude muziek op het virginaal zijn aanknopingspunten te vinden met immaterieel erfgoed, de oude muziek. Zo kunnen bezoekers van het Buitenmuseum niet alleen ervaren hoe objecten gebruikt werden, maar in het geval van gerechten ook proeven hoe deze smaakten of in het geval van muziek, hoe deze klonk.

Het verder ontwikkelen van oude gebruiken en objecten is van belang om het erfgoed levend en dynamisch te houden. Gapers hingen bij apothekers en drogisten aan de gevel. Ze staren roerloos voor zich uit; de mond wijd open met een uitgestoken tong. Veel zijn lachwekkend, exotisch en mysterieus. Ze trokken de aandacht en gaven aan waar een drogist of apotheek te vinden was. Een perfect uithangbord voor analfabeten, maar ook voor geletterden. Op de Dunne Bierkade is deze traditie in ere gehouden door een moderne variant op dit oude thema.

Aangezien de registratie van immaterieel erfgoed nog in de kinderschoenen staat is het met name op dit vlak van belang om met andere erfgoedinstellingen samen te werken. Het registreren van de verhalen zal vergen dat wij out-of-the-box oplossingen aandragen.

5. PROMOTIE

Door het platform Haagse Historie en Erfgoed is het themajaar Haagse Gouden Eeuw gelanceerd. Onder de noemer 'Haagse Gouden Eeuw, in woord en beeld, in klank en kleur' presenteerde Het Buitenmuseum een volledig programma, waarbij gestreefd werd naar een grote diversiteit aan activiteiten en een zo volledig mogelijk beeld van Den Haag in de Gouden Eeuw. Bezoekers konden de Gouden Eeuw in ons museum beleven en genieten van authentieke en persoonlijke ervaringen.

Folders

Voor het programma 'Haagse Gouden Eeuw, in woord en beeld, in klank en kleur' werd een folder uitgebracht. Daarnaast ontwikkelde het Buitenmuseum in 2019 een speciale folder voor de verhuur van de diverse locaties en voor de activiteiten van het museum. Ook werd het museum door de folder van de kunstfietsroutes gepromoot.

Radio en TV

Regelmatig op Omroep West (diverse programma's, o.a. uitrubriek), Den Haag FM

Magazine

Haagse Historie, nr. 11 voorjaar 2019

Online

AD, diverse blogs en Youtube

Locale en regionale dagbladen

Vrijwel dagelijks in de Uitagenda van Den Haag Centraal, daarnaast in het Algemeen Dagblad, de Posthoorn, Indebuurt, Cineac TV, Vlietnieuws, Decibel, Buitengewoon Scheveningen, op de site en in het magazine van Haagse Historie, vrienden van Den Haag, Seniorenjournaal, magazine van het Oude Centrum, youtube kanaal Haagse Dingen, WOS Scheveningen, wijknieuws Leidschendam-Voorburg, etc.

Social Media

Wekelijks konden onze klanten en geïnteresseerden ons volgen via Facebook. Ook hebben we een account op Instagram en LinkedIn, waar we gebruik van maken.

6. MARKETINGPLAN BUITENMUSEUM

Door Hofcultuur is samen met de vrijwilligers een marketingplan ontwikkeld voor het Buitenmuseum.

Merknaam, tagline

Al in de voorbereidende fase, nog voor de oprichting van de stichting is een merknaam en tagline gekozen voor het museum als onderdeel van het Business Plan.

Merknaam: Buitenmuseum

Tagline: Schilderrijk Den Haag

Het Buitenmuseum is een Schilderrijk stukje van Den Haag aan de Dunne Bierkade en omgeving en bestaat uit een aantal zeer fraaie parels. Het Buitenmuseum heeft zowel voor groepen als voor individuen (losse kaartverkoop) een aantrekkelijk programma gericht op interactie, leren en beleven.

De merknaam is gekozen vanwege de diverse locaties aan de Dunne Bierkade en omgeving, cultureel erfgoed door o.a. dhr. Voorhoeve sr. is behouden voor sloop, maar ook vanwege een revolutionaire ontwikkeling in de schilderkunst die door de merknaam onder de aandacht wordt gebracht. Het Buitenmuseum bestaat uit een aantal woonhuizen en ateliers van beroemde kunstenaars uit de Gouden Eeuw, zoals Jan van Goyen, Paulus Potter en Jan Steen. Hier werd door de leerlingen in het atelier pigmenten gewreven en vermengd met lijnolie en bindmiddelen. Maar ook in de negentiende eeuw woonden en werkten hier kunstenaars. In deze eeuw werd een revolutionaire vinding gedaan: de verftube maakte olieverf houdbaar en zorgde ervoor dat kunstenaars niet langer gedwongen waren alleen binnenshuis te werken. Vincent van Gogh en andere kunstenaars werkten vanaf deze vinding ook buiten. Juist in deze buurt was de grootste kunstenaar uit de negentiende eeuw veel te vinden.

Pijlers

Drie thema's/pijlers staan hierbij centraal, namelijk: Schilderrijk Den Haag, 'Welvarend' Den Haag en Koninklijk Den Haag. Deze drie pijlers worden bij de keuze van de voorwerpen in de vaste collectie van het Buitenmuseum gehanteerd. In 2017 is intensief gewerkt aan het beeldprogramma. In 2019 wordt een vierde pijler toegevoegd (uitgevers). In het Meerjarenplan dat in 2018 is geschreven voor de periode 2019-2023 wordt hier verder op ingegaan.

Schilderrijk Den Haag:

Nergens in Nederland is het mogelijk om in woonhuizen van kunstenaars uit de Gouden Eeuw en negentiende eeuw een privébezoek te brengen. Vanwege de creatieve

broedplaats in deze buurt heeft de Schilderswijk die hier tegenover werd gebouwd haar naam gekregen.

- woonhuis/atelier van de schilder Jan van Goyen (Gouden Eeuw)
- woonhuis/atelier van de schilder Jan Steen (Gouden Eeuw)
- woonhuis/atelier van de schilder Johannes Bosboom (Haagse School)
- woonhuis/atelier van de schilder Paulus Potter (Gouden Eeuw)
- woonhuis/fabriek met ongeveer 40 schilders Haags Porselein
- woonhuis/atelier van de schilder Bartholomeus van Hove (Romantiek, oprichter Pulchri Studio)
- woonhuis/atelier van de schilders Elchanon en Salomon Verveer (Romantiek)
- schilders van de Oud-Hollandse tegels in het Van Balckeneynde Huis
- schilderijen door de eeuwen heen in het Van Balckeneynde Huis
- plafondschildering van Johannes Stortenbeker
- woon- en werkgebied Vincent van Gogh met pop-up tentoonstelling en wandeling door de wijk in 6 talen. Nergens woonde en werkte Vincent van Gogh (in zijn volwassen leven) langer dan in Den Haag. Kunstwerken, brieffragmenten en locaties worden met elkaar verbonden.

(Wel)varend Den Haag:

- beurtschippers op Dunne Bierkade nr. 2, 12, 21,23 en 29
- 400 jaar oude gracht gegraven op initiatief van prins Maurits
- Haagse rondvaart en terrasboten (oude Hagenaars) op de Avenue Culinaire
- trekschuitafbeeldingen/riviergezichten Jan van Goyen en Bartholomeus van Hove
- gedempte grachten, zoals de Paviljoensgracht met Heilige Geesthofje en Spinoza Huis en beeld.

Koninklijk Den Haag:

- in schilderijen van Jan van Goyen en Jan Steen zijn verwijzingen naar het Oranjestad (o.a. gezicht op Den Haag)
- in de Gouden Eeuw werd naar de eigen identiteit gezocht. De leidende rol van het Huis Oranje-Nassau werd onderdeel van deze identiteit.
- in 2e Gouden Eeuw, nl. de negentiende Eeuw deed zich een vergelijkbare ontwikkeling voor na het ontstaan van het Koninkrijk.
- Maurits Verveer die de eerste officiële foto van prinses Wilhelmina maakte. Hij fotografeerde ook leden van het koninklijk huis o.a. prins Frederik en ontving in 1863 een geschenk van koningin Sophie, als dank voor zijn werk. Hij mocht zich het jaar erop 'photograaf van Z.M. den Koning der Nederlanden' en nog een jaar later 'photograaf van Z.M. den Koning der Nederlanden en H.M. de Koningin' noemen.
- Wijk tegenover als eerbetoon aan Koninkrijksjubileum met straatnamen die met het vormen van het Koninkrijk te maken hebben (zie boekje Oranje op het Veen)
- plafondschildering van Johannes Stortenbeker als paleisdecorateur van o.a. Soestdijk en 't Loo

- Paulus Potter is via zijn familieband gelieerd aan de Oranjes en kreeg een opdracht van Amalia van Solms
- Van Balckeneynde die de paleizen in de omgeving bouwde, zoals paleis Noordeinde, huis ten Bosch en Honselaarsdijk, maar ook Huygens' Hofwijck waar de secretaris van de drie opeenvolgende Oranje stadhouders woonde.
- de gracht die 400 jaar geleden aangelegd werd op initiatief van Prins Maurits en waar Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima hun kennismakingstour in Zuid-Holland mee begonnen.
- eetservies met buitenplaatsen van de Oranjes van Het Haags Porselein werd door het Nederlandse volk geschonken aan Koningin Juliana en prins Bernhard voor hun 25 jarig jubileum. Dit servies is in de porseleinfabriek van Anton en Johann Frantz Lyncker (1776-1791) gefabriceerd.

Doelgroepen

De belangrijkste emoties en gevoelens die binnen de marketing en communicatie gebruikt gaan worden zijn afkomstig van het archetype 'vermakelijke bondgenoot'. Het gaat om plezier, onbezorgdheid, verbondenheid, inspiratie en trots.

De doelgroepen bestaan uit:

1. (buitenlandse) toeristen en recreanten
2. inwoners van Den Haag
3. scholen en scholieren
4. ondernemers en belanghebbenden, zoals musea en instellingen

De doelgroepen worden benaderd via diverse media. Afhankelijk van de doelgroep kan dit bijvoorbeeld een externe nieuwsbrief zijn, een persbericht in een krant, een artikel in een magazine, een folder of door *social media*. Het Buitenmuseum heeft een variëteit aan producten ontwikkeld die afgestemd zijn op de diverse doelgroepen. Zo is de doelgroep van Museumnacht grotendeels tussen de 18 en 35 jaar, terwijl ons educatieve programma is afgestemd op kinderen van de basisschool en de eerste en tweede klas van de middelbare school. Er zijn duurdere arrangementen en er zijn relatief goedkope rondleidingen. De grootste doelgroep van het museum is de groep volwassenen boven de 50 jaar met een interesse in cultuur. In onze doelstellingen die grotendeels gericht zijn op een deel van Den Haag en op de culturele betekenis van de (voormalige) inwoners van het Buitenmuseum is ook een rol toebedeeld voor bewustwording van de identiteit van Den Haag als schilderstad. Het ligt dan ook voor de hand dat niet alleen toeristen, maar ook de lokale bewoners tot onze doelgroep behoren.

7. THEMAJAAR GOUDEN EEUW

2019 stond in het teken van de Gouden Eeuw. Uniek in de geschiedenis van Den Haag is dat zoveel stichtingen, musea en erfgoedinstellingen zich hebben verenigd hadden rond een gezamenlijk thema. Hoewel het themajaar aansloot op het landelijke thema 'Rembrandt en de Gouden Eeuw' had het Haagse themajaar een geheel eigen DNA. Den Haag speelde in de Gouden Eeuw een prominente rol in de Republiek. Het was de Hofstad, het centrum van macht en bestuur en de bakermat van kunst en wetenschap. Onder de noemer 'Haagse Gouden Eeuw, in woord en beeld, in klank en kleur' werd het resultaat van de succesvolle samenwerking gelanceerd met een gezamenlijke programmering.

Lezingen, proeverijen, tentoonstellingen, workshops, rondleidingen, boottochten, wandelingen en fietstochten; er was voor iedereen wel iets interessants bij.

In 2019 brachten ruim 2500 mensen een bezoek aan het Buitenmuseum. Dit bezoekersaantal kwam met name via groepsboekingen. Er waren diverse samenwerkingsverbanden. Zo sponsorde het Buitenmuseum de vertoning van een film over Spinoza in Pathé Buitenhof door cineast Robin Lutz, namen we deel aan het platform Haagse Historie en Erfgoed - werkgroep Gouden Eeuw en organiseerden we samen met stichting De Ooievaart en Huygens'Hofwijck een vaararrangement.

ACTIVITEITEN

Rondleidingen 'Thuis in de Gouden Eeuw' en 'Ontmoet de Hollandse Meesters'

Tal van activiteiten werden door ons georganiseerd rond het thema De Haagse Gouden Eeuw. Elk weekend vanaf mei werden er rondleidingen gegeven in 2 of 3 locaties van het Buitenmuseum onder de noemer 'Thuis in de Gouden Eeuw' en 'Ontmoet de Hollandse Meesters'. Deze rondleidingen werden op vaste tijden gehouden op de vaste openingstijden van het museum. De rondleiding bestond uit een bezoek aan huis van Jan van Goyen, Jan Steen en Paulus Potter (standaard 2 huizen). Meestal uitgebreid met een bezoek aan het Van Balckeneynde Huis en soms met wandeling naar het Heilige Geesthofje, waarbij tevens informatie werd verstrekt over het beeld van Spinoza of het huis van Spinoza op de Paviljoensgracht.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat deze rondleidingen in de herfst zouden stoppen, maar we hebben besloten om deze activiteit ook in de herfst en winter te organiseren. De permanente openstelling van het Buitenmuseum maakt het mogelijk voor bezoekers om er vanop aan te kunnen dat het museum open is. Voor deze reguliere rondleidingen werkten we samen met de VVV van The Hague Marketing. Via de website van de VVV (TOR) werden de tickets online verkocht.

Jaaropening met barokke muziek

Het Buitenmuseum organiseerde als opening van het jaar een huiskamerconcert met muziek van Monteverdi (1567-1643) en Caccini (1551-1618) in de huiskamers van hun Hollandse tijdgenoten: de schilders Paulus Potter, Jan van Goyen en Jan Steen. De muziek werd uitgevoerd door het barokensemble Il concerto delle donne. Het allereerste "Concerto delle donne" is ontstaan aan het hof in Ferrara in 1580, in de overgang van de late renaissance naar barok. Deze kleine concerten (zang en instrumentaal) van zeer getalenteerde (hof)dames voor intimi, krijgen tot heden veel navolging. Naast muziek waren er Napolitaanse lekkernijen en champagne om het jaar in te luiden.

Wandeling door het havenkwartier van de Gouden Eeuw

Tijdens deze wandeling schonken we aandacht aan het vaarverleden van Den Haag. De wandeling is uitermate geschikt als intermezzo voor een vergaderarrangement. In het begin van 2019 hebben we de wandeling twee maal verbonden met een vergaderarrangement in het museumschip de Hendrina Johanna (1905).

De rondleiding voert door het havenkwartier in het historische centrum van Den Haag, langs museumschip 'Hendrina Johanna' (1905), de 400 jaar oude grachten en de vele panden waar beurtschippers hun bedrijfsvoering hadden. De gids gaf een goede sfeerimpressie van het (wel)varende Den Haag. Speciaal voor het themajaar Haagse Gouden Eeuw, in woord en beeld – in klank en kleur, lag de nadruk van de wandeling op de ontwikkelingen van de Gouden Eeuw. De Dunne Bierkade maakte deel uit van de Zuid Singelgracht. Tijdens het Twaalfjarig Bestand werd op initiatief van Prins Maurits (1567-1625) een grachtengordel rond Den Haag gegraven. Het havengebied bij de Bierkade en Dunne Bierkade was belangrijk voor het vervoer, de handel en nijverheid. De Bierkade was de haven van Den Haag en in de Gouden Eeuw ook 't Packhuys van het bier'. Op het Zieken en het Spui vertrokken de trekschuiten voor het passagiersvervoer. De bewoners uit dit havenkwartier, schilders zoals Jan van Goyen, maar ook de negentiende eeuwse kunstenaar Bartholomeus van Hove (1790 -1880) schilderden talloze malen deze trekschuiten. Het beeld dat wij van de trekvaart en de trekschuit hebben is door deze schilders vormgegeven.

NL Doet

Samen met duizenden organisaties in het land, deed het Buitenmuseum begin maart mee aan NLdoet; de grootste vrijwilligersactie van Nederland. Samen met de aangemelde vrijwilligers werden talloze geraniums geplant, zodat het Buitenmuseum klaar was voor het hoogseizoen.

Dag van de Haagse Geschiedenis

Zaterdag 13 april 2019 werd op het Plein in Den Haag de Dag van de Haagse Geschiedenis gehouden. Er deden vele Haagse musea, erfgoedinstellingen en historische

verenigingen mee. Als deelnemer aan de Dag van de Haagse Geschiedenis 2019 organiseerde wij een drietal rondleidingen door het Buitenmuseum.

Wandeling Vergeten Vrijheid ‘Spinoza, vrijheidsstrijder in barbaarse tijden’

In de Vrijheidsweken werd een wandeling over Spinoza georganiseerd door een geschiedkundige door het centrum van Den Haag. De wandeling werd door het Buitenmuseum gefaciliteerd. De wandeling voerde langs het graf, het beeld en het huis van een van onze grote vrijheidsdenker, Benedictus de Spinoza (1632-1677). We stonden stil bij het erfgoed en de denkbeelden van Spinoza en andere denkers uit zestiende en zeventiende eeuw.

Fietsen door de Gouden Eeuw

Met kunstwerken als leidraad is de schoonheid van het Hollandse landschap goed te ontdekken op de fiets. De fietsroutes zijn gratis down te loaden op de website van het Buitenmuseum. Er is een gelijknamige folder verschenen die door The Hague Marketing werd verspreid. De routes en folders vonden gretig aftrek in het vakantieseizoen, blijkens de statistieken van de website.

Arrangement Trekschuit ‘Intercity van de Gouden Eeuw’

Op 26 mei organiseerden we een arrangement met als thema ‘de trekschuit’. Dit arrangement bestond uit een ontvangst, lezing en wandeling. In de Gouden Eeuw werd de infrastructuur aangelegd voor het openbaar vervoer van passagiers over water met de trekschuit, een door een paard voortgetrokken boot. Het is de voorloper van de intercity. Betaalbaar, snel en betrouwbaar vervoer, dat de belangrijke steden in de Republiek met elkaar verbond. Met een strak vaarschema en een behoorlijk hoge frequentie aan vaarten was het een belangrijke en succesvolle vinding uit de Gouden Eeuw, waar jaarlijks duizenden mensen gebruik van maakten. Het arrangement was goed bezocht. De verbinding van de buitenlocaties, waar de trekschuiten vertrokken met een lezing binnen werd als positief ervaren.

Vaararrangement ‘Beleef de Gouden Eeuw’

In samenwerking met Huygens’Hofwijck en de Vlietvaart organiseerde het Buitenmuseum voor het derde jaar het vaararrangement ‘Beleef de Gouden Eeuw’. Dit Living History Event, waarbij re-enactors de bezoekers terugbrachten naar de Gouden Eeuw is een van de oudste producten van het Buitenmuseum. Bezoekers werden ontvangen in de huizen van Paulus Poter, Jan van Goyen en Jan Steen door de inwoners van de panden, in dit geval door Jan Steen. Na een rondvaart in het kielzog van de trekschuit uit de Gouden Eeuw (inclusief Oud Hollandse lunch) meerden we aan bij Huygens’Hofwijck, het buitenhuis van de beroemde secretaris Constantijn Huygens en zijn zoon, de wetenschapper Christiaan Huygens.

Bouwen aan Vrijheid, inleiding en rondleiding tijdens de Dag van de Architectuur

Het Buitenmuseum organiseerde dit jaar op de Dag van de Architectuur een wandeling met het thema 'Bouwen aan Vrijheid'. Centraal staat het begrip vrijheid door de eeuwen heen met een duidelijke nadruk op de Gouden Eeuw, het ultieme symbool van het leven in vrijheid door de inwoners in de succesvolle rijke Republiek. Natuurlijk stonden de bewoners, panden en stijltuinen van het Oude Centrum centraal. De rondleiding begon met een inleiding, een korte lezing met beeldmateriaal over classicistische architectuur en bouwnijverheid ten tijde van Prins Frederik Hendrik en Amalia van Solms. Speciale aandacht ging uit naar de paleizen en woonhuizen, die de stadstimmerman Van Balckeneynde bouwde in en rond Den Haag.

Wandelarrangement Hoogtepunten uit de Gouden Eeuw

Speciaal voor het themajaar Gouden Eeuw ontwikkelden we een wandeling door Den Haag. De stad speelt in de Gouden Eeuw een prominente rol in de Republiek. Het was de Hofstad, het centrum van macht en bestuur en de bakermat van kunst en wetenschap. We begonnen de wandeltocht in het Jan van Goyenhuis aan de Dunne Bierkade. Onze wandeling door Den Haag van de Gouden Eeuw startte hier met een ontvangst met koffie/thee en koek en een eerste blik op het stadsgezicht van Jan van Goyen (replica) van Den Haag, waar talloze prominente gebouwen op staan afgebeeld.

Lezing liefdesverhaal van Jan Steen

Op de trouwdag van Jan Steen organiseerden we een lezing over het liefdesverhaal van Jan Steen. De lezing ging over Jan Steen en zijn schoonfamilie. Het Haagse werk en zijn beroemde latere werk werd in een context geplaatst.

Museumnacht Den Haag

Op 5 oktober deed het Buitenmuseum mee met de Museumnacht. In de knusse Oud-Hollandse keuken maakten onze bartenders een speciale hoptail en Citroenhop limonade geïnspireerd op Jan Steens uitspraak 'Leven in de brouwerij'. Er was een huiskamerconcert op de Virginaal - de piano van de 17e eeuw - in het Paulus Potterhuis met muziek van de twee belangrijkste Hollandse componisten uit de Gouden Eeuw; Jan Pieterszoon Sweelinck en Constantijn Huygens. Ook was er een Foto-Shoot in kostuum in het Jan van Goyenhuis.

Workshops

Het Buitenmuseum organiseerde in 2019 diverse workshops, waaronder een workshop 'Oud Hollandse tegels' schilderen en een workshop 'vanitas stilleven' schilderen. Aan deze workshops gaan korte inleidingen vooraf, zodat de activiteit in een (kunst)historische context kan worden geplaatst.

Kunstevents

Jan Steen op tafel, een food story art experience

Met schilderijen en spreekwoorden van het werk van Jan Steen als leidraad werd een zinnenstrelende en interactieve maaltijd samengesteld, waarbij er vanaf het voorgerecht tot het nagerecht een samenspel is van kunst en smaak. Jan Steen op Tafel is een heerlijk en buitengewoon vier gangen diner geïnspireerd op schilderijen van Jan Steen.

Moorddiner 'Thuis in de Gouden Eeuw'

Tijdens een heerlijke maaltijd voltrok zich een verhaal uit de Gouden Eeuw met als hoofdrolspelers de deelnemers die een personage uit de roemruchte geschiedenis van het Buitenmuseum vertolkten. Het verhaal nam bloedstollende wendingen aan en na tal van onverwachte gebeurtenissen, werden de deelnemers naar de oplossing van deze detective geleid. Iedereen was verdacht; Jan van Goyen, Jan Steen, Paulus Potter, de vrouwen van de schilders, de dienstbode, de leerlingen en het bezoek.

Burendag

Burendag is een jaarlijks terugkerend feest dat we samen met onze burens vierden op 28 september. We organiseerden een dag in het kader van de Oud Hollandse tegels. Eerder dat jaar organiseerde de buurt een buurtbrunch.

8. MUSEALE PRESENTATIES EN RANDPROGRAMMERING

Verhalenmuseum

Met dank aan het Mauritshuis en het Haagse Historisch Museum beschikt het Buitenmuseum over een aantal goede kopieën van kunstwerken die hier zijn ontstaan of met het Buitenmuseum te maken hebben, zoals het 'Gezicht op 's Gravenhage uit 1651, 'De Stier' van Potter en portretten van Amalia van Solms en Frederik Hendrik. Bij de keuze van de voorwerpen worden de drie pijlers gehanteerd; Koninklijk Den Haag, Schilderrijk Den Haag en 'Welvarend Den Haag'.

Nieuwe aanwinsten

Het Buitenmuseum heeft een aantal nieuwe aanwinsten, zoals een kwispedoor, een ouderwetse spuwpot of een bak om in te spugen, bedoeld om een overvloed aan speeksel en slijm uit de mond in op te vangen. Deze kwispedoor is van Haags Porselein. De Haagse porseleinfabriek werd in het Van Balckeneynde Huis en omringende perceel opgericht door Anton Lijncker (1776) tijdens de periode van

Stadhouder Willem V. Anton Lijncker decoreerde in de Haagse fabriek porselein dat in ongedecoreerde staat aangekocht werd bij buitenlandse fabrieken, in hoofdzaak Ansbach en Doornik.

Ook werden in de glazen vitrinekast met vondsten uit de waterput stukken goudleerbehang geëxposeerd. In de blauwe salon van het Van Blackeneynde Huis, waar nu behang zit van geweven damast, zat in de 17e eeuw goudleerbehang. Dat weten we uit de boedelbeschrijving die gemaakt is bij het overlijden van Van Balckeneynde. Want goudleerbehang was ook toen al een bijzonder en erg kostbaar iets dat speciale vermelding verdiende.

Goudleer, ook wel Cordoba-leer of Cuir de Cordoue, is een wanddecoratie van fijn leer (meestal van gelooide kalfshuiden), waarop afbeeldingen van bladsilver werden bevestigd, afgedekt met een goudkleurige vernis.

Naast tal van andere bezienswaardigheden werd een portret van Van Balckeneynde toegevoegd aan het verhalenmuseum. Dit is een uitsnede en bewerking van een deel van het Magistratenportret van het Haags

Historisch Museum, waarop te zien is hoe het stadsbestuur en de stadstimmerman en architect Van Balckeneynde en Van 's Gravenzande zich buigen over de tekeningen voor

de Sebastiaansdoelen, het huidige gebouw van het Haags Historisch Museum aan de Hofvijver.

9. TENTOONSTELLING

Van Gogh in het Oude Centrum

In 2019 was een pop-up tentoonstelling over het Haagse werk van Vincent van Gogh in het Jan van Goyenhuis te zien. Het werk en de brieven van Van Gogh die met de directe omgeving te maken hebben, worden op banners getoond. Een wandeling van drie kilometer verbindt de diverse locaties. De tentoonstelling brengt een ode aan de 6 jaar die Van Gogh in Den Haag doorbracht en is in zes talen vertaald. Er wordt zowel gerefereerd aan de periode dat Van Gogh als kunsthandelaar werkte als aan de tijd dat hij als beginnend kunstenaar door deze straten liep.

10 . EDUCATIE

Voor scholen en scholieren hebben wij een educatief project over de trekschuit in Zuid-Holland. In samenwerking met het Erfgoedhuis Zuid-Holland is een educatief pakket ontwikkeld over de trekschuit. Onder de noemer Trekschuit, de intercity van de Gouden Eeuw, wordt ingegaan op de trekschuit, een eerste vorm van openbaar vervoer, waarbij een schuit werd getrokken door een paard. Dit pakket is op onze website geplaatst en werd een aantal keer gedownload.

11. ONDERZOEK EN PRODUCTONTWIKKELING

Het Buitenmuseum heeft in 2019 onderzoek gedaan ten behoeve van publicatie, catalogisering en het geven van lezingen over een aantal onderwerpen, zoals de Oud Hollandse tegelcollectie, de ontwikkeling van de atelierpraktijk vanaf de Gouden Eeuw tot Van Gogh en het havenkwartier. Een aantal onderwerpen is in de afrondende fase, zoals een artikel over het havenkwartier van Den Haag dat in 2020 in een publicatie zal verschijnen.

HET BUITENMUSEUM

Adres: Dunne Bierkade 17, 2512 BC Den Haag

www.buitenmuseum.com

info@buitenmuseum.com

TripAdvisor: https://www.tripadvisor.nl/Attraction_Review-g188633-d13110109-Reviews-Buitenmuseum-

Facebook: : <https://www.facebook.com/buitenmuseum/>

Instagram: <https://www.instagram.com/buitenmuseum/>

Twitter: <https://twitter.com/buitenmuseum1>

Aanmelden als donateur? info@buitenmuseum.com

